

GASVÆRKET DER BLEV TIL FORSAMLINGSHUS

Bygningen, som i dag rummer Kultur-og Forsamlingshus "Det Gamle Gasværk", stammer tilbage til 1912, hvor Brabrand Gasværk blev etableret.

Tæt på Brabrand sogns vestgrænse – Voldbækken – syd for Silkeborg landevej opførte man bygningen, der skulle rumme det kommende gasværk.

Ingeniørfirmaet Edwards & Rasmussen stod for hele projektet med bygninger og installationer tillige med en bestyrerbolig. Prisen for hele projektet kom til at lyde på 215.677 kr. og for at betale optog Brabrand-Årslev kommune et lån, som skulle afvikles over 32 år – i 1944 var gælden betalt.

Gasværket startede med levering 23. september 1912 og havde 257 forbrugere. Frem til 1. oktober 1918 var gasværket bortforpagtet til Edwards & Rasmussen, hvorefter kommunen selv overtog driften.

Der skete naturligvis forskellige forbedringer op gennem årene. I 1923 og igen i 1932 blev der foretaget mindre udvidelser. I årene 1949 – 1951 anskaffede man forskellige dele til forbedringer af leveringen af gas: 6 retorter, en blæser-eller gaspumpe, en kompressor for komprimering af gas og en højtryksbeholder – denne sidste beholder kunne rumme 1000 m³ ved 10 atmosfæres tryk.

Brabrand bys udvikling i 1950`erne gjorde, at gasværket måtte anlægge 3 trykstationer – en ved JAKA, en på J. P. Larsensvej og en ved Søvangen. I 1955 købte man fra et nedlagt svensk gasværk et kokssorteringsanlæg og et par højtryksbeholdere og kompressorer, hvilket gav mulighed for at øge kapaciteten for fremtidige leveringer.

I slutningen af 1950`erne indså kommunen imidlertid, at gasværket måtte udvides og ombygges. Man besluttede at gå over til fremstilling af gas ved krakning af olie. Sognerådet vedtog at bygge et oliegasværk, og forhandlede med det tyske firma DEMAG i Essen om levering af et sådant værk.

Men....i foråret 1958 midt under forhandlingerne blev sagen imidlertid indstillet. I stedet vedtog man at sælge gasværk samt ledningsnet til Århus Kommune, og fra 14. november 1958 blev Brabrand forsynet med gas fra Århus. Senere – i 1981 var det slut med gas i Brabrand – ventilerne blev lukket af rådmænd Axel Haahr Nielsen. En epoke var slut. Inventar, beholdere, retorter m.m. blev herefter realiseret.

Brabrand Gasværk har gennem de omkring 50 år kun haft to bestyrer. Den første var H. C. Steffensen, der virkede fra starten i 1912 frem til 1950, hvor han blev afløst af John Larsen, der således blev den der "lukkede og slukkede".

I 1960 gennemgik det nu gamle gasværk en gennemgribende istandsættelse og delvis ombygning.

Bygningerne blev herefter udlejet til Civilforsvaret til oplagsplads for materiel og her bl.a. to brandsprøjter. Senere – i 1970 – blev det Århus Kommunes Park- og Kirkegårdsforvaltning, der lejede "gasværket" til lager og stilleplads.

I 1991 blev der dannet en forening med det formål at etablere et samlingssted for folkelige og kulturelle aktiviteter i den del af Århus kommune, der udgjordes af Brabrand/Årslev. Foreningen kom til at hedde: "Forsamlingshusets Venner". I 1998 kunne foreningen af Århus Kommune leje det gamle gasværk, som dog var i en sådan tilstand, at en renovering var nødvendig, ligesom man forinden havde været igennem en langvarig miljø sag. Efter miljø sagens afslutning kunne man gå i gang med ombygning - i første omgang ved frivillig arbejdskraft, men senere måtte der professionelle håndværkere til. Ombygningen blev gjort mulig ved frivillig arbejde samt støtte fra Lokale-og Anlægsfonden, Bestsellerfonden samt Århus Kommune.

I 2002 kunne man tage det renoverede "gasværk" i brug, og ændrede samtidig foreningens navn til "Det Gamle Gasværk – Kultur-og Forsamlingshus i Brabrand/Årslev"

Bygningerne, der stadig ejes af Århus Kommune, er erklæret bevaringsværdige og opført i Århus Kommunes Kommuneatlas over bevaringsværdige bygninger.

Børge Nielsen – Brabrand Aarslev Lokalhistoriske Forening